

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI – 4112-06-01/2012
S/12/011

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	S/12/011 Funkcjonowanie Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim ¹ .
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2011 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych. Badaniami kontrolnymi objęto również zdarzenia i dokumenty sprzed 1 stycznia 2011 r., w przypadkach gdy miały one związek z przedmiotem kontroli.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Zbigniew Majewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84674 z dnia 28 listopada 2012 r. [dowód: akta kontroli str. 1-2]
Jednostka kontrolowana	Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, ul. Świętokrzyska 37 (dalej: <i>Muzeum</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Włodzimierz Szczaluba, Dyrektor Muzeum od 1 grudnia 2011 r. [dowód: akta kontroli str. 3-4] Poprzednio na stanowisku dyrektora Muzeum zatrudnieni byli: – p.o. Jerzy Tomasz Bąbel od 1 lipca 2006 r. do 31 marca 2007 r.; – Piotr Mrugała od 1 kwietnia 2007 r. do 31 sierpnia 2011 r.; – p.o. Dariusz Wilczak od 11 maja 2011 r. do 30 listopada 2011 r. (w tym czasie Dyrektor Piotr Mrugała do 31 sierpnia 2011 r. przebywał na zwolnieniu lekarskim). [dowód: akta kontroli str. 545-550]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie ² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Powyższą ocenę uzasadniają stwierdzone w czasie kontroli nieprawidłowości polegające na: – braku księgi wpływu muzealiów obejmującej wpisy od numerów 1 do 524;

¹ Użyte w wystąpieniu pokontrolnym określenia oznaczają:

Zabytek – nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową (art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, ze zm.);

Zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący ich wytworem (art. 3 pkt 4 ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami);

Muzealia – rzeczy ruchome i nieruchomości stanowiące własność muzeum i wpisane do inwentarza muzealiów. Muzealia stanowią dobro narodowe (art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r., Nr 987 ze zm.);

Obiekt – rzeczy ruchome spisane w trakcie inwentaryzacji w 2011 r., nieznanego pochodzenia, niezakwalifikowane przez dyrektora Muzeum jako zabytki, niewpisane do księgi wpływu muzealiów i ksiąg inwentarzowych oraz będące własnością Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie niewpisane do księgi depozytów (określenie przyjęte na potrzeby niniejszej kontroli).

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

- braku dokumentacji z poprzednich inwentaryzacji zbiorów muzealnych;
- przeprowadzeniu inwentaryzacji muzealiów i obiektów w 2011 r. niezgodnie z wymogami *Instrukcji inwentaryzacyjnej* obowiązującej w Muzeum oraz nierozliczeniu jej wyników, co naruszało przepisy art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³;
- niepodjęciu decyzji, które z 7.033 obiektów ujawnionych w trakcie inwentaryzacji przeprowadzonej w 2011 r. należy zaliczyć do muzealiów i zaewidencjonować w księdze wpływu muzealiów i księgach inwentarzowych;
- nieuwjęciu w księdze depozytów obiektów będących własnością Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, ujawnionych w trakcie ww. inwentaryzacji, co było niezgodne z § 1 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach⁴ (dalej: rozporządzenie MK w sprawie ewidencjonowania);
- niezarejestrowaniu w księdze wpływu muzealiów, w okresie od stycznia 2000 r. do listopada 2012 r., 1.179 muzealiów zaewidencjonowanych w księgach inwentarzowych Muzeum;
- zaewidencjonowaniu w księgach inwentarzowych siedmiu muzealiów, spośród 20 objętych kontrolą, po upływie 60 dni od objęcia ich w posiadanie, co stanowiło naruszenie obowiązku określonego w § 4 ust. 3 rozporządzenia MK w sprawie ewidencjonowania;
- nieutworzeniu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w 2012 r., pomimo obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych⁵;
- niezrealizowaniu zaleceń pokontrolnych w terminie wyznaczonym przez Archiwum Państwowe w Kielcach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działalność statutowa Muzeum

Opis stanu
faktycznego

1.1. Według statutu nadanego uchwałą nr XIII/141/2000 Rady Powiatu w Ostrowcu Świętokrzyskim z dnia 26 kwietnia 2000 r., Muzeum jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną, będącą kontynuatorem Muzeum Regionalnego założonego na podstawie uchwały nr 35/124/70 z dnia 25 września 1970 r. Prezydium Rady Narodowej w Ostrowcu Świętokrzyskim. Muzeum jest wpisane do rejestru instytucji kultury, prowadzonego przez powiat ostrowiecki, pod numerem 1/1999 z dnia 11 stycznia 1999 r. oraz do Państwowego Rejestru Muzeów, prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pod numerem PRM/68/01 z dnia 14 grudnia 2001 r. Organizatorem Muzeum jest powiat ostrowiecki, który zapewnia środki finansowe niezbędne do prowadzenia działalności kulturalnej oraz do utrzymania obiektów (np. budynków), w których ta działalność jest prowadzona, w postaci corocznej dotacji podmiotowej lub dotacji celowych.

Na podstawie trzech uchwał Rady Powiatu w Ostrowcu Świętokrzyskim, w latach 2009-2011 powiat ostrowiecki przekazał w użytkowanie wieczyste Muzeum grunty oraz nieodpłatnie przeniósł własność budynków i budowli na potrzeby Muzeum związane z jego działalnością statutową. W skład tych nieruchomości wchodziło 10 działek o powierzchni 43,7791 ha. Na dzień 30 listopada 2012 r. wartość nieruchomości ujęta w ewidencji księgowej Muzeum, łącznie z budynkami (po

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 330.

⁴ Dz. U. Nr 202, poz. 2073.

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 592 ze zm.

uwzględnieniu amortyzacji), wynosiła 9.217.283,92 zł. [dowód: akta kontroli str. 90, 465-485]

W skład Muzeum wchodziły następujące komórki organizacyjne oraz samodzielne stanowiska pracy:

- Dział Archeologii,
- Dział Historii,
- Dział Sztuki i Rzemiosła Artystycznego,
- Dział Naukowo-Oświatowy,
- Dział Archiwum i Biblioteka,
- Dział Finansowo-Księgowy i Administracyjny,
- Główny inwentaryzator,
- Kierownik Administracyjny Oddziału Muzeum „Krzemionki”. [dowód: akta kontroli str. 5-13]

Na dzień 31 grudnia 2011 r. w Muzeum zatrudnionych było 20 pracowników, natomiast na 30 listopada 2012 r. – 24. [dowód: akta kontroli str. 33-36]

Według regulaminu organizacyjnego za zarządzanie całokształtem działalności Muzeum odpowiedzialny jest Dyrektor. Do zakresu działania Dyrektora należy m.in. ogólny nadzór nad zbiorami i ich ewidencjonowaniem.

Do zadań głównego inwentaryzatora należy m.in.:

- prowadzenie dokumentacji ewidencyjnej dla wszystkich działów merytorycznych działających w Muzeum;
- organizowanie i nadzorowanie okresowych inwentaryzacji muzealnych;
- prowadzenie, w porozumieniu z Dyrektorem, polityki zakupu muzealiów przy współpracy z innymi działami;
- nadzorowanie i ustalanie trybu przyjmowania nowych obiektów do Muzeum;
- sporządzanie dokumentacji zakupu i darowizn muzealiów;
- ustalanie zasad i kontrolowanie ruchu muzealiów inwentarzowych, depozytowych i wypożyczonych. [dowód: akta kontroli str. 23-31]

Muzeum nie posiadało instrukcji określającej procedury nabywania (gromadzenia) zabytków.

Dyrektor Włodzimierz Szczaluba wyjaśnił, że w celu nabycia zabytków stosowano różne sposoby postępowania, polegające na:

- pozyskiwaniu przez pracowników Muzeum informacji o możliwości nabycia nieodpłatnego lub zakupu zabytków podczas kwestowania w innych muzeach, antykwariatach oraz poprzez śledzenie stron internetowych;
- pozyskiwaniu zabytków od osób, które bezpośrednio zgłaszały się do Muzeum z zamiarem ich przekazania lub sprzedaży;
- dokonywaniu wstępnej oceny wartości muzealnych zabytków przez kustoszy oraz adiunktów i informowaniu o jej wynikach dyrektora Muzeum;
- powoływaniu przez dyrektora Muzeum doraźnego zespołu (komisji), składającego się z kustoszy i adiunktów pracujących w Muzeum, celem dokonania wyceny zabytków i przeprowadzania procedury zakupu (negocjacje z właścicielem, udział w aukcji). Zespół kończył pracę spisaniem protokołu z odbytego posiedzenia, który był zatwierdzany przez dyrektora;
- podpisaniu umowy zakupu lub umowy o nieodpłatnym przekazaniu, a następnie sporządzeniu karty ewidencyjnej i dokonania wpisu w ciągu 60 dni do księgi inwentarzowej danego działu lub do biblioteki. [dowód: akta kontroli str. 32]

W dniu 4 grudnia 2012 r. (w trakcie kontroli NIK) Dyrektor Muzeum wydał zarządzenie nr 16/2012 w sprawie powołania komisji do kwalifikacji, wyceny i zakupu muzealiów.

W ww. zarządzeniu przewidziano, że do stałych zadań czteroosobowej komisji należy dokonywanie kwalifikacji zabytków na potrzeby Muzeum i ich wyceny, przeprowadzanie procedury zakupu lub nieodpłatnego nabycia i przekazanie zakupionych lub nabytych muzealiów do głównego inwentaryzatora. Powołana komisja miała opracować w terminie do 31 grudnia 2012 r. instrukcję pozyskiwania muzealiów przez Muzeum i przedstawić ją Dyrektorowi do zatwierdzenia. Ponadto komisja w terminie do 31 grudnia 2013 r. powinna dokonać kwalifikacji i wyceny obiektów znajdujących się w magazynach Muzeum, a niewprowadzonych do ksiąg inwentarzowych. Na zakończenie prac komisja zobowiązana była do przedstawienia protokołu zawierającego ilościowe i finansowe zestawienie obiektów zakwalifikowanych jako muzealia. [dowód: akta kontroli str. 62-63]

Zarządzeniem nr 10/2013 z dnia 10 kwietnia 2013 r. Dyrektor Muzeum wprowadził *Instrukcję pozyskiwania eksponatów do zbiorów Muzeum*, w której określone zostały: źródła pozyskiwania eksponatów, ogólne zasady i procedury przyjmowania darów oraz dokonywania zakupów, a także sposób prowadzenia ewidencji pozyskanych eksponatów. [dowód: akta kontroli str. 510-513]

1.2. Muzeum ewidencjonowało muzealia i zbiory biblioteczne w: księdze wpływu muzealiów, księdze muzealiów artystycznych, księdze muzealiów artystyczno-historycznych, księdze muzealiów etnograficznych, księdze muzealiów przyrodniczych, księdze muzealiów archeologicznych, księdze inwentarzowej księgozbioru (ewidencjonowano zbiory biblioteczne), księdze ruchu muzealiów (wpisywano muzealia, które Muzeum wypożyczało na zewnątrz) oraz w księdze depozytów (wpisywano zabytki wypożyczone przez Muzeum). Księgi posiadały ponumerowane i przesnurowane strony, a końce sznurów były zalakowane lub zaklejone papierem i opieczetowane. Liczba stron znajdujących się w danej księdze była potwierdzona podpisem Dyrektora Muzeum. Wpisy do ww. ksiąg dokonywane były w sposób trwały i czytelny.

Zabytki nabyte przez Muzeum w pierwszej kolejności wpisywane były do księgi wpływu muzealiów, gdzie w rubryce pn. „Miejsce przechowania” odnotowywano do jakiego działu Muzeum zostały przekazane. Muzealia przekazane do poszczególnych działów podlegały opracowaniom naukowym, sporządzano karty ewidencyjne, a następnie wpisywano do księgi inwentarzowej danego działu. Przyjęty w Muzeum sposób prowadzenia ww. ksiąg spełniał wymogi określone w § 1 ust. 2 oraz § 3 ust. 2 i 4 rozporządzenia MK w sprawie ewidencjonowania.

Oględziny księgi wpływu muzealiów wykazały, że zawierała ona 396 stron ponumerowanych i przesnurowanych, których liczba stwierdzona została podpisem Dyrektora Muzeum. Każda ze stron zawierała 10 kolejnych numerów wpisowych. Pierwszy wpis rozpoczynał się od numeru 525 z datą wpisu 14 listopada 1969 r., a ostatni wpis kończył się na numerze 44/2012 na stronie nr 278 pod datą 16 listopada 2012 r. Miejsca przeznaczone na kolejne numery wpisowe były niewypełnione. Wpisy od numeru 525 na stronie nr 1 z datą wpisu 14 listopada 1969 r. do numeru 676 na stronie nr 16 z datą wpisu 20 grudnia 1972 r. nie były łamane przez kolejny rok. Numery wpisowe od roku 1973 były numerami łamanymi przez rok kalendarzowy. Na dzień 16 stycznia 2013 r. w księdze wpływu muzealiów zarejestrowanych było 5.541 sztuk muzealiów. [dowód: akta kontroli str. 87-88, 391-392]

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia MK w sprawie ewidencjonowania, wpisu muzealiów do księgi inwentarzowej należy dokonać w ciągu 60 dni od dnia objęcia w posiadanie.

Badanie kontrolne 20 losowo wybranych wpisów dotyczących muzealiów zarejestrowanych w księdze wpływu muzealiów, zawierającej 5.541 pozycji wykazało, że w 13 przypadkach muzealia zostały zaewidencjonowane w księgach

inwentarzowych w terminie do 60 dni od daty ich objęcia w posiadanie (wpisu do księgi wpływu muzealiów). [dowód: akta kontroli str. 395-397]

Badaniem kontrolnym w zakresie ewidencjonowania i oznakowania eksponatów muzealnych objęto 300 wybranych losowo spośród 16.054 znajdujących się w Muzeum na dzień 16 stycznia 2013 r. Badanie kontrolne wykazało, że 167 eksponatów (62,3 %) oznakowano, posiadały założone karty ewidencyjne oraz wpisano je do ksiąg inwentarzowych. [dowód: akta kontroli str. 331-373a]

1.3. W okresie od 1 stycznia 2000 r. do 30 listopada 2012 r. Muzeum pozyskało 3.300 muzealiów o łącznej wartości 150,2 tys. zł, z tego w formie: zakupu – 1.639 za cenę 60,9 tys. zł, darowizn – 454 o wartości 20,1 tys. zł, pozyskano z wykopalisk – 1.179 muzealiów oraz 28 muzealiów o wartości 69,2 tys. zł, których pochodzenie jest nieznane. W ww. okresie liczba muzealiów zwiększyła się z 5.640 do 8.940 sztuk, a ich wartość z kwoty 97,2 tys. zł do 247,4 tys. zł.

Na dzień 30 listopada 2012 r. w księgach inwentarzowych Muzeum i księdze depozytów ujęto 8.983 zabytki o wartości 595,4 tys. zł, z tego: 8.940 muzealiów o wartości 247,4 tys. zł oraz 43 zabytki – depozyty o wartości 348,0 tys. zł.

Powyższe dane zostały podane przez głównego inwentaryzatora Barbarę Dziobę z ksiąg inwentarzowych poszczególnych działów Muzeum. Nie potrafiła ona wyjaśnić, czy wszystkie pozyskane w latach 2000-2012 (do 30 listopada) 3.300 muzealia wpisane zostały do księgi wpływu muzealiów. [dowód: akta kontroli str. 89, 89a]

W trakcie kontroli Barbara Dzioba dokonała weryfikacji zapisów dotyczących muzealiów zarejestrowanych w księdze wpływu i księgach inwentarzowych, za okres od 1 stycznia 2000 r. do 30 listopada 2012 r. Wyjaśniła następnie, że księgi inwentarzowe zawierały zapisy dotyczące 3.300 muzealiów, natomiast w księdze wpływu zarejestrowano 2.121 muzealiów. [dowód: akta kontroli str. 514]

1.4. Ostatnia inwentaryzacja zbiorów muzealnych przeprowadzona została na podstawie zarządzenia nr 2/2011 Dyrektora Muzeum Piotra Mrugały z dnia 7 stycznia 2011 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji dóbr kultury i zbiorów bibliotecznych. Komisja inwentaryzacyjna zakończyła pracę sporządzeniem protokołu z inwentaryzacji na dzień 30 września 2011 r. [dowód: akta kontroli str. 108-112, 384-390]

W trakcie powyższej inwentaryzacji ujawniony został brak 20 muzealiów o łącznej wartości 11.080 zł, z tego: w Dziale Historii – sześciu o wartości 2.580 zł, w Dziale Sztuki – sześciu o wartości 8.500 zł i w Dziale Archeologii – ośmiu, wartości których nie wyszczególniono, gdyż Muzeum nie dokonywało wyceny muzealiów archeologicznych.

O powyższych brakach muzealiów Dyrektor Muzeum Włodzimierz Szczaluba powiadomił pismem z dnia 28 marca 2012 r. Prokuraturę Rejonową w Ostrowcu Świętokrzyskim, która w dniu 16 lipca 2012 r. zatwierdziła postanowienie Policji o umorzeniu dochodzenia, wobec niewykrycia sprawcy bądź sprawców przestępstwa. [dowód: akta kontroli str. 113-117]

W trakcie inwentaryzacji spisano 7.033 *obiekty*, z tego: w Dziale Historii – 6.395, w Dziale Sztuki – 280 oraz 358 *obiektów* nieprzynależnych do żadnego z działów, w stosunku do których Muzeum nie posiadało dokumentów ich pozyskania. Spisane 7.033 *obiekty* nie były wpisane do księgi wpływu muzealiów i ksiąg inwentarzowych Muzeum oraz nie były wycenione. [dowód: akta kontroli str. 89, 121-263]

Komisja inwentaryzacyjna w protokole z inwentaryzacji stwierdziła, że w oddziale Muzeum „Krzemionki” znajdowały się *obiekty* będące własnością Państwowego

Muzeum Archeologicznego w Warszawie, których status przechowywania nie był udokumentowany. *Obiekty* te nie były wpisane do księgi depozytów Muzeum.

Ponadto w wyniku inwentaryzacji komisja stwierdziła, że w trakcie spisu ujawniono w poszczególnych działach Muzeum muzealia nieposiadające numerów inwentarzowych, muzealia posiadające ten sam numer inwentarzowy lub muzealia, na których naniesione były stare numery inwentarzowe niezgodne z księgą inwentarzową. W oddziale Muzeum „Krzemionki” stwierdzono, iż znajdowały się w nim książki o numerach inwentarzowych nieodpowiadających numerom w aktualnej księdze inwentarzowej.

Komisja inwentaryzacyjna w protokole inwentaryzacji wnioskuje o powołanie komisji pokontrolnej w celu wyjaśnienia różnic inwentaryzacyjnych. [dowód: akta kontroli str. 108-112]

Muzeum nie posiadało dokumentacji z poprzednich inwentaryzacji zbiorów muzealnych.

1.5. W dniach 4 i 15 grudnia 2009 r. w Muzeum przeprowadzona została kontrola przez Archiwum Państwowe w Kielcach Oddział w Starachowicach. Po tej kontroli do Muzeum wpłynęło 15 stycznia 2010 r. pismo z ww. jednostki, w którym stwierdzono, że Muzeum m.in. nie opracowało przepisów określających zasady wykonywania czynności kancelaryjnych, zapewniających jednolity sposób tworzenia, ewidencjonowania i przechowywania dokumentacji oraz jej ochronę przed uszkodzeniem, zniszczeniem bądź utratą.

W zaleceniach pokontrolnych, zawartych w ww. piśmie Archiwum Państwowego, Dyrektor Muzeum został zobowiązany do:

- opracowania własnej instrukcji kancelaryjnej, jednolitego rzeczowego wykazu akt i instrukcji o organizacji i zakresie działania archiwum zakładowego oraz przesłania projektów tych dokumentów do Archiwum Państwowego w Kielcach w celu uzgodnienia;
- przekazania do archiwum zakładowego kompletnych i uporządkowanych akt kat. „A” i „B” ze wszystkich komórek organizacyjnych Muzeum do roku 2007 włącznie;
- wygospodarowania odrębnego pomieszczenia na magazyn archiwalny oraz wyznaczenia pracownika odpowiedzialnego za prowadzenie archiwum zakładowego;
- przekazania do Archiwum Państwowego w Kielcach Oddział w Starachowicach wymienionych w protokole z kontroli materiałów archiwalnych Rady Miejskiej w Ostrowcu Świętokrzyskim, tj.: Księgi posiedzeń z lat 1916-1920, Księgi posiedzeń z lat 1924-1928, Księgi protokołów z lat 1928-1931, celem włączenia do macierzystego zespołu akt „Akta miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z lat 1887-1950”, przechowywanego już w zasobie tego archiwum.

Powyższe zalecenia pokontrolne ówczesny Dyrektor Muzeum Piotr Mrugała miał zrealizować w terminie do 30 czerwca 2010 r., a informację o sposobie realizacji wniosków przesłać do Archiwum Państwowego w ciągu 30 dni od daty otrzymania zaleceń pokontrolnych.

Realizację zaleceń Archiwum Państwowego podjęto w listopadzie 2012 r. Opracowane zostały i przesłane w dniu 7 lutego 2013 r. do Państwowego Archiwum w Kielcach do uzgodnienia projekty: instrukcji kancelaryjnej i instrukcji o organizacji i zakresie działania archiwum zakładowego. Wyznaczono osobę odpowiedzialną za archiwum zakładowe oraz wydzielono pomieszczenie archiwalne, do którego rozpoczęto przekazywanie akt kategorii „A” i „B” z komórek organizacyjnych Muzeum. Ponadto uporządkowano, zszyto, ponumerowano i umieszczono w spisie zdawczo-odbiorczym materiały archiwalne Rady Miejskiej w Ostrowcu

Świętokrzyskim, które do 31 sierpnia 2013 r. zostaną przekazane do Archiwum Państwowego Oddział w Starachowicach. [dowód: akta kontroli str. 497-509, 530]

1.6. Według § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 1 grudnia 2008 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym zniszczeniem lub utratą zbiorów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia⁶, ochrona zbiorów w muzeach podlegających obowiązkowej ochronie jest realizowana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia⁷. Muzeum zawarło umowę z Agencją Ochrony Osób i Mienia „Cerber”, której przedmiotem jest ochrona obiektów (budynków) w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz w oddziale Muzeum „Krzemionki” w Sudole. Ochrona tych obiektów realizowana jest w godzinach ustalonych pomiędzy stronami, poza godzinami pracy Muzeum oraz w dni wolne od pracy. Muzeum podłączone jest do systemu alarmowego centrum monitorowania, a pracownik ochrony pełniący bezpośrednio służbę w obiektach posiada kontakt z patrolem interwencyjnym. [dowód: akta kontroli str. 267-274]

Zgodnie z § 4 ust. 1 ww. rozporządzenia, w każdym muzeum musi znajdować się instrukcja bezpieczeństwa pożarowego.

Muzeum opracowało *Instrukcję Bezpieczeństwa Pożarowego* dla obiektów zlokalizowanych w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz zespołu obiektów obsługujących Rezerwat Archeologiczno-Przyrodniczy „Krzemionki” w Sudole. [dowód: akta kontroli str. 275-280]

Oględziny wykazały, że w siedzibie Muzeum w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz w jego oddziale w miejscowości Sudół zainstalowane były systemy alarmowe antywłamaniowe, informujące pracownika ochrony o naruszeniu przestrzeni w obiektach, systemy alarmowe przeciwpożarowe oraz w gaśnice i hydranty. Oddział Muzeum wyposażony był również w system monitoringu za pośrednictwem kamer zewnętrznych i wewnętrznych.

Na terenie oddziału Muzeum znajdował się budynek zlokalizowany w lesie, znacznie oddalony od nowo wybudowanych obiektów, w którym zgromadzone były zbiory archeologiczne. Budynek ten nie posiadał zabezpieczeń antykradzieżowych oraz przeciwpożarowych.

W dniu 19 grudnia 2012 r. kontroler działając na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy o NIK⁸ poinformował dyrektora Muzeum Włodzimierza Szczalubę o niebezpieczeństwie powstania znacznej szkody w mieniu znajdującym się w tym budynku, wnosząc o bezzwłoczne podjęcie działań zapobiegających stanowi zagrożenia.

W odpowiedzi na powyższe dyrektor Muzeum stwierdził, że: (...) *muzealia zgromadzone w dotychczasowym magazynie zbiorów archeologicznych na terenie Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki, oddziale Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim, zostały częściowo przeniesione do magazynu mieszczącego się w nowym budynku. Jest to obiekt monitorowany wizyjnie od wewnątrz i zewnątrz. Jednocześnie jest on chroniony fizycznie przez pracowników w godzinach pracy i pracownika ochrony przez pozostałą część dnia (ochrona całodobowa). Dalsze przenoszenie zostało wstrzymane ze względu na duże zanieczyszczenie mechaniczne i biologiczne zbiorów i opakowań. Na niektórych obiektach pojawiła się pleśń. Obiekty te muszą być umyte i wysuszone. Przeniesienie ich teraz z zimnego magazynu do ogrzewanego pomieszczenia*

⁶ Dz. U. Nr 229, poz. 1528.

⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 145, poz. 1221 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

przyczyni się do rozwoju pleśni i pogorszenia stanu zbiorów. Dlatego pozostałą część po umyciu i wysuszeniu na świeżym powietrzu przeniesiemy wiosną 2013 r. Do tego czasu wzmocniona zostanie ochrona fizyczna i techniczna dotychczasowego magazynu. Pracownicy Muzeum i ochrony, mający służbę na terenie starego budynku administracyjnego, od dziś kilkakrotnie dziennie będą dokonywać obchodu obiektu. Zostaną wzmocnione drzwi wejściowe do magazynu i oświetlone jego otoczenie. [dowód: akta kontroli str. 285, 330, 374]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Muzeum brak było księgi wpływu muzealiów obejmującej wpisy sprzed 14 listopada 1969 r. od numeru jeden do numeru 524. [dowód: akta kontroli str. 87-88, 391-392, 486]

Główny inwentaryzator Barbara Dzioba wyjaśniła (...) *z chwilą przejęcia przeze mnie obowiązków głównego inwentaryzatora w 2007 r. stwierdziłam, iż na stanie muzeum jest jedna księga wpływu od numeru 525. O istnieniu księgi wpływu do numeru 524 włącznie nic mi nie wiadomo. Nie jestem w stanie stwierdzić, czy wszystkie zabytki, które znajdują się w księdze wpływu muzealiów zostały przeniesione do ksiąg inwentarzowych, ponieważ nigdy tego nie analizowałam.* [dowód: akta kontroli str. 393-394]

Przesłuchana w charakterze świadka Urszula Gomuła, zatrudniona w Muzeum w latach 1966-2007, w tym przez około 15 lat na stanowisku głównego inwentaryzatora nie potrafiła wyjaśnić, czy prowadzona była lub gdzie może się znajdować wcześniejsza księga wpływu muzealiów, obejmująca wpisy od numeru jeden do numeru 524. [dowód: akta kontroli str. 487]

Z przeprowadzonej przez głównego inwentaryzatora Barbarę Dziobę weryfikacji zapisów dotyczących muzealiów zarejestrowanych w księdze wpływu i księgach inwentarzowych, za okres od 1 stycznia 2000 r. do 30 listopada 2012 r., wynika, że w księdze wpływu nie zaewidencjonowano 1.179 muzealiów spośród 3.300 wykazanych w księgach inwentarzowych.

Barbara Dzioba wyjaśniła, że niezarejestrowane w księdze wpływu muzealia były muzealiami archeologicznymi, które nigdy nie były rejestrowane w księdze wpływu. Wyjaśniła ponadto, że na podstawie zarządzenia nr 10/2013 Dyrektora Muzeum z dnia 10 kwietnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia *Instrukcji Pozyskiwania Ekspонатów do Zbiorów Muzeum*, zabytki archeologiczne mają być rejestrowane w księdze wpływu muzealiów. [dowód: akta kontroli str. 514]

2. Badanie kontrolne 20 losowo wybranych muzealiów wykazało, że siedem z nich zaewidencjonowano w księgach inwentarzowych Muzeum po upływie od 90 do 306 dni od daty ich wpisania do księgi wpływu muzealiów. Stanowiło to naruszenie § 4 ust. 3 rozporządzenia MK w sprawie ewidencjonowania, który stanowi, że wpisu muzealiów do księgi inwentarzowej należy dokonać w ciągu 60 dni od dnia objęcia w posiadanie.

Odpowiedzialność za powyższą nieprawidłowość ponoszą następujące osoby:

- była kustosz Działu Sztuki Urszula Gomuła – zaewidencjonowała dwa muzealia w księdze inwentarzowej z opóźnieniem 199 i 246 dni;
 - aktualna kustosz Działu Sztuki Barbara Dzioba – zaewidencjonowała jedno muzealium w księdze inwentarzowej z opóźnieniem 30 dni;
 - kustosz Działu Historii Waldemar Brociek – zaewidencjonował cztery muzealia w księdze inwentarzowej z opóźnieniem 32 i 50 (dwa przypadki) oraz 61 dni,
- k którzy jako kierownicy działów, zgodnie z regulaminem organizacyjnym Muzeum, odpowiadają za prawidłowe dokumentowanie zbiorów. [dowód: akta kontroli str. 23-31, 395-397]

Kustosz Działu Sztuki Barbara Dzioba nie potrafiła wyjaśnić przyczyn, które spowodowały trzydziestodniowe opóźnienie wpisu zabytku „Waza porcelanowa” do księgi inwentarzowej.

Kustosz Działu Historii Waldemar Brociek opóźnienia we wpisie do księgi inwentarzowej czterech muzealiów („Waga równoramienna złożona”, „Kurtka wojskowa”, „Pompa do piwa” oraz „Tabliczka znamionowa wagonu”) wyjaśniał koniecznością zajęcia się nieprzewidzianymi wcześniej zadaniami (czyszczeniem monet, druków, rękopisów, porządkowaniem teczek materiałów).

Urszula Gomuła przesłuchana w charakterze świadka nie pamiętała dlaczego wpisu muzealiów, tj.: „Fragmentu serwisu obiadowego Lwów” (10 elementów) oraz „Sosjerki” do księgi inwentarzowej dokonała po upływie odpowiednio 306 dni i 259 dni od ich wpływu do Muzeum, stwierdzając, że zapewne wynikało to z braku czasu, ponieważ zajmowała się również organizowaniem wystaw i oprowadzaniem wycieczek. [dowód: akta kontroli str. 463-464, 496]

3. Badanie kontrolne w zakresie ewidencjonowania i oznakowania eksponatów muzealnych, którym objęto 300 wybranych losowo eksponatów spośród 16.054 znajdujących się w Muzeum na 16 stycznia 2013 r. wykazało, że w 133 przypadkach (37,7%) były one nieoznakowane, nie posiadały założonych kart ewidencyjnych oraz nie były wpisane do księgi wpływu muzealiów i ksiąg inwentarzowych. Pochodzenie tych eksponatów było również nieznane. [dowód: akta kontroli str. 331-373a]

4. Z zarządzenia Nr 2/2011 Dyrektora Muzeum z dnia 7 stycznia 2011 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji dóbr kultury i zbiorów bibliotecznych wynika, że ustalono zasady przeprowadzenia inwentaryzacji stosownie do uregulowań instrukcji inwentaryzacyjnej z dnia 7 stycznia 2011 r. (stanowiącej załącznik nr 1 do ww. zarządzenia), opracowanej na podstawie ogólnej instrukcji inwentaryzacyjnej z dnia 16 grudnia 2008 r. wprowadzonej zarządzeniem Dyrektora Muzeum Nr 20/2008 oraz ustawy o rachunkowości. Muzeum nie posiadało instrukcji inwentaryzacyjnej, która stanowiła załącznik nr 1 do zarządzenia Nr 2/2011 Dyrektora Muzeum. Dlatego też kontroler sposób przeprowadzenia inwentaryzacji w 2011 r. odniósł do uregulowań zawartych w ogólnej instrukcji inwentaryzacyjnej, wprowadzonej zarządzeniem Dyrektora Muzeum Nr 20/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r.

Według *Instrukcji inwentaryzacyjnej* spis powinien być dokonany na arkuszach spisu z natury (dalej: *arkusze*), które traktuje się jako druki ścisłego zarachowania. Wzór arkuszy określony został w załączniku nr 10 do *Instrukcji inwentaryzacyjnej*. Arkusze stanowią dowód księgowy i powinny być wypełnione zgodnie z wymogami tej instrukcji, tj. m.in. powinny zawierać: datę i godzinę rzeczywistego rozpoczęcia i zakończenia spisu w danym dniu, podpisy członków zespołu spisowego na końcu arkusza, podpisy osób materialnie odpowiedzialnych oraz adnotację na jakiej pozycji spis został zakończony. Oryginały arkuszy powinny znajdować się w księgowości, a kopie należało przekazać osobom materialnie odpowiedzialnym. [dowód: akta kontroli str. 408-462]

W wyniku badań kontrolnych stwierdzono, że spisu z natury dokonano na trzech różnych wzorach arkuszy, innych niż wzór określony w załączniku nr 10 do *Instrukcji inwentaryzacyjnej*, które nie były drukami ścisłego zarachowania, a liczba arkuszy spisowych użytych podczas inwentaryzacji nie została rozliczona. Członkowie zespołów spisowych (za wyjątkiem zespołu dokonującego spisu w Dziale Archeologii) podpisali arkusze w ich górnej części, w miejscu przeznaczonym na wyszczególnienie składu osobowego zespołu dokonującego spisu, a nie na końcu arkuszy. Data i godzina rozpoczęcia spisu umieszczona na arkuszach dotyczyła całego okresu przeprowadzania spisu w danym dziale Muzeum (np. od 8 marca 2011 r. do 8 lipca 2011 r., w godzinach od 8³⁰ do 15³⁰), a nie daty i godziny

rzeczywistego rozpoczęcia i zakończenia spisu w danym dniu. Na arkuszach nie zawarto adnotacji na jakiej pozycji spis został zakończony. Ponadto arkusze nie zostały podpisane przez osoby materialnie odpowiedzialne, a składniki majątkowe na nich wyszczególnione nie zostały wycenione.

Nie były przestrzegane postanowienia zawarte w zarządzeniu Dyrektora Muzeum Nr 2/2011 z dnia 7 stycznia 2011 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji dóbr kultury i zbiorów bibliotecznych. Według załącznika nr 5 do ww. zarządzenia przewodniczący komisji inwentaryzacyjnej zobowiązany był do: przeszkolenia członków zespołów spisowych, przygotowania dokumentów inwentaryzacyjnych, wyjaśnienia przyczyn różnic inwentaryzacyjnych oraz udokumentowania ich w sporządzonym protokole. Ponadto przewodniczący komisji inwentaryzacyjnej zgodnie z zapisami zawartymi w części I pkt 9 lit. f i j *Instrukcji inwentaryzacyjnej* – prowadzi rozliczenia arkuszy spisowych z natury, stanowiących druki ścisłego zarachowania oraz kontroluje pod względem formalnym i rachunkowym wypełnione arkusze inwentaryzacyjne i inne dokumenty z inwentaryzacji.

W dokumentach z inwentaryzacji brak było potwierdzenia przeszkolenia zespołów spisowych oraz protokołu rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych. [dowód: akta kontroli str. 121-263, 398-399]

W związku z powyższym sporządzone dokumenty z inwentaryzacji nie odpowiadały wymogom przyjętym w *Instrukcji inwentaryzacyjnej* oraz określonym w ww. zarządzeniu Dyrektora Muzeum Nr 2/2011 z dnia 7 stycznia 2011 r. i nie mogły stanowić podstawy do rozliczenia wyników inwentaryzacji.

Odpowiedzialność za nieprawidłowości powstałe podczas przeprowadzania inwentaryzacji ponosi przewodnicząca komisji inwentaryzacyjnej Barbara Dzioba, która wyjaśniła: *przyjęłam od ówczesnej głównej księgowej Renaty Stefankiewicz arkusze spisowe, które nie były dowodami ścisłego zarachowania ponieważ przeoczyłam fakt, że spis powinien być dokonany na drukach ścisłego zarachowania i na wzorze druku, który został określony w Instrukcji inwentaryzacyjnej Muzeum. Również przez przeoczenie nie udokumentowałam faktu przeszkolenia członków zespołu spisowego w zakresie sposobu i formy przeprowadzenia spisów, których to czynności w zakresie przeszkolenia dokonałam ustnie. Nie sprawdziłam poprawności wypełnienia arkuszy spisowych przez poszczególne zespoły spisowe, przeoczyłam obowiązek określony w tym zakresie przez Instrukcję inwentaryzacyjną. Również z powodu przeoczenia nie opracowałam wyników dotyczących wyjaśnienia przyczyn różnic inwentaryzacyjnych oraz z tego samego powodu nie sporządziłam protokołu rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych, w którym winne być sformułowane wnioski w zakresie sposobu ich rozliczenia.* [dowód: akta kontroli str. 266]

Od dnia zakończenia inwentaryzacji (30 września 2011 r.) do czasu kontroli NIK, nie zostały podjęte żadne czynności mające na celu usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji przeprowadzonej w 2011 r. i rozliczenie jej wyników. Nie podjęto bowiem decyzji, czy 7.033 obiekty, które nie były zaewidencjonowane w księdze wpływu muzealiów oraz księgach inwentarzowych są zabytkami i powinny być wpisane do tych ksiąg. Nie ujęto również w księdze depozytów obiektów znajdujących się w oddziale Muzeum w miejscowości Sudół, będących własnością Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie. Stanowiło to naruszenie przepisów § 1 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 rozporządzenia MK w sprawie ewidencjonowania, z których wynika, że zabytki przechowywane w muzeach są ewidencjonowane, a dokumentacja ewidencyjna powinna być zgodna ze stanem faktycznym oraz że ewidencjonowanie polega na wpisie dokonanym w odpowiedniej dokumentacji, w tym w księdze depozytów, w sposób pozwalający zidentyfikować każdy ze znajdujących się w muzeum zabytków. Ponadto nie

wyeliminowano nieprawidłowości polegających na tym, iż muzealia nie posiadały numerów inwentarzowych, posiadały ten sam numer inwentarzowy lub naniesione były na nich stare numery inwentarzowe niezgodne z księgą inwentarzową, a w przypadku oddziału Muzeum „Krzemionki” – oznaczenia książek numerami inwentarzowymi nieodpowiadającymi numerom w aktualnej księdze inwentarzowej. Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia MK w sprawie ewidencjonowania, każde muzealium wpisuje się do księgi inwentarzowej pod odrębnym numerem.

Dopiero w dniu 4 grudnia 2012 r. dyrektor Muzeum powołał komisję, która w terminie do 31 grudnia 2013 r. powinna dokonać kwalifikacji i wyceny obiektów znajdujących się w magazynach Muzeum, w celu ich wprowadzenia na stan inwentarzowy.

Nierozliczenie wyników inwentaryzacji stanowiło naruszenie przepisów art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którymi *przeprowadzenie i wyniki inwentaryzacji należy odpowiednio udokumentować i powiązać z zapisami ksiąg rachunkowych. Ujawnione w toku inwentaryzacji różnice między stanem rzeczywistym a stanem wykazany w księgach rachunkowych należy wyjaśnić i rozliczyć w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadał termin inwentaryzacji.*

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponoszą Dariusz Wilczak, pełniący obowiązki Dyrektora Muzeum w okresie od 11 maja do 30 listopada 2011 r. oraz Dyrektor Włodzimierz Szczaluba.

Dyrektor Muzeum Włodzimierz Szczaluba wyjaśnił (...) *W dniu 23 listopada 2012 r. rozmawiałem z wicedyrektorem Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie dr Wojciechem Borkowskim na temat przekazania w depozyt zabytków znajdujących się w naszym muzeum. Wypracowana została procedura postępowania. Jeszcze w tym tygodniu zostanie wysłane pismo w tej sprawie do PMA. Jednocześnie informuję, że nie powołałem do dnia dzisiejszego komisji pokontrolnej w celu wyjaśnienia nieprawidłowości ujawnionych podczas inwentaryzacji, o którą wnioskowała komisja inwentaryzacyjna. Było to spowodowane skomplikowaną sytuacją wynikającą z wieloletnich zaniedbań i dużym obciążeniem pracowników muzeum podczas sezonu turystycznego i rozliczaniem dużego zadania inwestycyjnego „Budowa zespołu obiektów obsługujących Rezerwat Archeologiczno-Przyrodniczy w Krzemionkach”. W najbliższym czasie wydám zarządzenie zobowiązujące pracowników odpowiedzialnych za pozostałe nieprawidłowości do ich wyjaśnienia i prawnego rozwiązania. [dowód: akta kontroli str. 264-265]*

Zgodnie z art. 18 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁹, nierozliczenie wyników inwentaryzacji stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

5. Muzeum nie posiadało dokumentacji z poprzednich inwentaryzacji zbiorów muzealnych, w tym inwentaryzacji, która jak wynika z wyjaśnień głównego inwentaryzatora i zeznań świadków przeprowadzona została na przełomie lat 2006-2007. W trakcie kontroli nie ustalono przyczyn zaginięcia dokumentów z tej inwentaryzacji.

Główny inwentaryzator Barbara Dzioba wyjaśniła, że: (...) *byłam przewodniczącą komisji inwentaryzacyjnej powołanej w 2006 r., która z tego co pamiętam zakończyła pracę w I połowie 2007 r. Nie jestem w stanie określić, gdzie znajdują się obecnie dokumenty z tej inwentaryzacji, które zostały przekazane przez Komisję inwentaryzacyjną do Działu Księgowości w Muzeum, którego w ówczesnym czasie*

⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 168.

kierownikiem – głównym księgowym była Teresa Gruszczyńska, a pełniącym obowiązki dyrektora Muzeum dr Jerzy Tomasz Bąbel. Pamiętam, że w trakcie tamtej inwentaryzacji Komisja inwentaryzacyjna spisała wiele zabytków, które nie były wpisane do ksiąg inwentarzowych i nie były wycenione. Nie jestem jednak w stanie sobie przypomnieć jaką liczbę stanowiły te zabytki. [dowód: akta kontroli str. 119-120]

Dyrektor Muzeum Włodzimierz Szczaluba oświadczył, że: (...) *żadna dokumentacja związana z inwentaryzacją z 2006 r. nie została mi przekazana z chwilą obejmowania stanowiska dyrektora muzeum. Poszukiwania wymienionej wyżej dokumentacji w archiwum zakładowym również nie przyniosły rezultatu. [dowód: akta kontroli str. 91]*

Z zeznań złożonych przez siedem osób, przesłuchanych w charakterze świadka, zatrudnionych w Muzeum w latach 2006-2011 na stanowiskach: dyrektorów (Jerzy Tomasz Bąbel, Piotr Mrugała, Dariusz Wilczak) głównych księgowych (Andrzej Bartczak, Renata Stefankiewicz, Teresa Gruszczyńska) i głównego inwentaryzatora Urszulę Gomuła wynika, że na przełomie 2006 i 2007 roku przeprowadzona była inwentaryzacja zbiorów znajdujących się w Muzeum. Żaden z przesłuchanych świadków nie potrafił określić miejsca przechowywania dokumentów z tej inwentaryzacji lub przyczyn ich zaginięcia. [dowód: akta kontroli str. 400, 487-496]

Niezapewnienie przechowywania oraz ochrony przed uszkodzeniem, zniszczeniem bądź utratą dokumentów powstałych w Muzeum stanowiło naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach¹⁰. Odpowiedzialność za brak dokumentów z inwentaryzacji zbiorów muzealnych, przeprowadzonej na przełomie lat 2006-2007 ponoszą byli dyrektorzy Muzeum Tomasz Bąbel i Piotr Mrugała. [dowód: akta kontroli str. 119-120, 487-489]

6. Do listopada 2012 r. w Muzeum nie podjęto działań w celu realizacji zaleceń Archiwum Państwowego, których termin wykonania upłynął 30 czerwca 2010 r. Do czasu zakończenia czynności kontrolnych NIK zalecenia nie zostały jeszcze w całości zrealizowane. [dowód: akta kontroli str. 497-508]

Odpowiedzialność za niezrealizowanie do 30 czerwca 2010 r. wniosków pokontrolnych ponoszą: Dyrektor Piotr Mrugała, a po 11 maja 2011 r. – p.o. Dyrektora Dariusz Wilczak (w okresie od 11 maja do 30 listopada 2011 r.) oraz Dyrektor Włodzimierz Szczaluba (od 1 grudnia 2011 r.) [dowód: akta kontroli str. 492-493]

Na skutek powyższej nieprawidłowości Muzeum nie posiadało procedur dotyczących m.in. archiwizowania dokumentacji, co mogło być przyczyną zaginięcia dokumentów z wcześniejszej inwentaryzacji przeprowadzonej w latach 2006-2007 oraz księgi wpływu muzealiów zawierającej wpisy od numeru 1 do numeru 524.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Z ustaleń kontroli wynika, że wielu *obiektów* lub muzealiów znajdujących się w Muzeum nie ewidencjonowano (w księdze wpływu muzealiów, księgach inwentarzowych) oraz nie oznaczano lub niewłaściwie oznaczano numerami inwentarzowymi. Świadczą o tym wyniki inwentaryzacji przeprowadzonej w 2011 r., podczas której ujawniono 7.033 *obiekty* nieznanego pochodzenia, niezarejestrowane w odpowiednich księgach ewidencyjnych, obiekty będące własnością Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie o nieuregulowanym statusie przechowywania i niewpisane do księgi depozytów oraz stwierdzone nieprawidłowości w zakresie oznaczania muzealiów numerami inwentarzowymi. Wyniki inwentaryzacji zostały potwierdzone badaniami kontrolnymi, które wykazały, że 37,7% *obiektów* spośród 300 objętych badaniem nie

¹⁰ Dz. U. z 2011 r. Nr 123, poz. 698 ze zm.

zaewidencjonowano w urządzeniach ewidencyjnych Muzeum, nie były oznakowane, a ich pochodzenie było nieznane.

Powyższe ustalenia wskazują zarówno na to, że służby Muzeum nie posiadały bieżącej informacji co do faktycznej liczby posiadanych *obiektów*, jak również, że istniało znaczne ryzyko ich utraty, bez możliwości zidentyfikowania tych *obiektów*. Występowaniu sytuacji zagrożenia utraty *obiektów* sprzyjał także fakt braku w Muzeum dokumentacji z poprzednich inwentaryzacji zasobów muzealnych.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Przestrzeganie przepisów dotyczących zatrudniania pracowników Muzeum

Opis stanu faktycznego

Na dzień 30 listopada 2012 r. Muzeum zatrudniało 24 pracowników, w tym siedem osób na stanowiskach muzealników, tj.: czterech kustoszy, jednego adiunkta i dwóch asystentów. Ponadto zatrudnione były trzy osoby na stanowisku przewodnika muzealnego, które zaliczane jest do innych stanowisk związanych z działalnością muzealną. Osoby zatrudnione na ww. stanowiskach spełniały wymagania kwalifikacyjne określone w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w muzeach oraz sposobu ich stwierdzania¹¹.

Pozostałe 14 osób zatrudnionych było na stanowiskach: dyrektor muzeum, główny księgowy, kierownik administracyjny, specjalista ds. promocji, specjalista ds. edukacji i organizacji ruchu turystycznego, specjalista ds. kadr, pracownik gospodarczy/kasjer, pracownik gospodarczy/kierowca, pracownik gospodarczy/konserwator, pracownik gospodarczy, kasjer, leśnik/ogrodnik, opiekun ekspozycji (dwa etaty).

Wymienione wyżej stanowiska znajdowały się w wykazie stanowisk, określonym w § 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 3 października 2012 r. w sprawie wynagradzania pracowników instytucji kultury¹². [dowód: akta kontroli str. 20-22, 286-329]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Tworzenie i wykorzystanie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych¹³, zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (dalej: *Fundusz*) tworzą pracodawcy zatrudniający według stanu na dzień 1 stycznia danego roku co najmniej 20 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty.

W dniu 1 stycznia 2011 r. w Muzeum zatrudnionych było 18 osób, natomiast na dzień 1 stycznia 2012 r. zatrudnienie wynosiło 20 osób na pełnych etatach. [dowód: akta kontroli str. 33-47]

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 937.

¹² Dz. U. z 2012 r., poz. 1105.

¹³ Dz. U. z 2012 r., poz. 592 ze zm.

Zgodnie z art. 4 ust. 1-4 ww. ustawy postanowienia dotyczące nietworzenia *Funduszu*, w przypadku zatrudniania na dzień 1 stycznia danego roku co najmniej 20 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty, mogą wynikać z układu zbiorowego pracy lub regulaminu wynagradzania (w przypadku gdy pracownicy nie są objęci układem zbiorowym pracy). Jeżeli u pracodawcy nie działa zakładowa organizacja związkowa, postanowienia regulaminu wynagradzania w zakresie nietworzenia *Funduszu* wymagają uzgodnienia z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów (art. 8 ust. 2 ww. ustawy).

Na dzień 1 stycznia 2012 r. w Muzeum nie utworzono *Funduszu*. Pracownicy Muzeum nie byli zrzeszeni w związkach zawodowych oraz nie byli objęci układem zbiorowym pracy. Regulamin wynagradzania pracowników, wprowadzony zarządzeniem Nr 8/2010 z dnia 15 września 2010 r. dyrektora Muzeum nie zawierał postanowień w zakresie nietworzenia *Funduszu* oraz niewypłacania świadczeń urlopowych. [dowód: akta kontroli str. 48-61]

W 2011 r. Muzeum wypłaciło świadczenie urlopowe 20 pracownikom, w takiej samej kwocie, tj. po 1.093,93 (łącznie wydatkowano na ten cel 21.878,60 zł). Wszystkim 26 pracownikom, zatrudnionym w Muzeum w trakcie 2012 r. (do końca listopada), wypłacono świadczenie urlopowe w kwocie po 1.093,93 zł (łącznie wydatkowano na ten cel 28.442,18 zł).

Wszyscy pracownicy, którym wypłacono świadczenie urlopowe w ww. latach spełniali wymóg określony w art. 3 ust. 5 ww. ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, tj. korzystali w danym roku z urlopu wypoczynkowego w wymiarze co najmniej 14 kolejnych dni roboczych. Wysokość odpisu podstawowego na jednego pracownika zatrudnionego w Muzeum wynosiła 1.093,93 zł i została ustalona zgodnie z art. 5 ust. 2 ww. ustawy. [dowód: akta kontroli str. 64-86, 92-107, 118]

W dniu 30 stycznia 2013 r. Dyrektor Muzeum, działając na podstawie art. 3 ust. 3a ww. ustawy poinformował pisemnie pracowników, że w 2013 r. nie będzie tworzony *Fundusz*, a wzorem lat ubiegłych będzie wypłacane świadczenie urlopowe. [dowód: akta kontroli str. 531-533]

Zarządzeniem nr 8/2013 r. z dnia 1 marca 2013 r. Dyrektor Muzeum, działając na podstawie § 12 ust. 3 pkt 5 Statutu Muzeum, wprowadził regulamin wynagradzania dla pracowników Muzeum. W regulaminie tym przewidziano, że w Muzeum nie będzie tworzony *Fundusz* i będzie wypłacane świadczenie urlopowe. Powyższy regulamin zastąpił poprzednio obowiązujący regulamin wprowadzony zarządzeniem Nr 8/2010 z dnia 15 września 2010 r. [dowód: akta kontroli str. 534-543]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieutworzeniu w 2012 r. *Funduszu*, pomimo zatrudniania na dzień 1 stycznia 2012 r. 20 pracowników, w przeliczeniu na pełne etaty, co stanowiło naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Regulamin wynagradzania, obowiązujący w Muzeum w 2012 r., nie przewidywał nietworzenia *Funduszu* w przypadku zatrudniania co najmniej 20 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty.

Odpowiedzialność za powyższą nieprawidłowość ponosi Dyrektor Muzeum Włodzisław Szczaluba, który wyjaśnił: (...) stanowisko dyrektora Muzeum objąłem w dniu 1 grudnia 2011 r. (...) Pierwsze dwa miesiące mojej pracy związane były z zapoznaniem się z podstawową dokumentacją regulującą funkcjonowanie Muzeum (...). Analizując budżet przyjęty na 2012 r. nie spotkałem pozycji przeznaczonej na realizację zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Na moje pytanie skierowane do ówczesnego głównego księgowego, Pana Andrzeja

Bartczaka (obecny główny księgowy Pan Piotr Niekłań zatrudniony jest od 21 maja 2012 r.), dlaczego tak jest, stwierdził on, że w tym roku nie mamy obowiązku tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a pracownikom wypłacać będziemy świadczenie urlopowe w wysokości odpowiadającej odpisowi na fundusz. Łącznie wypłacono 28.442,18 zł. Pierwsze takie świadczenie zostało wypłacone już w styczniu 2012 r. i nie było już możliwości wprowadzenia świadczeń w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Do dnia dzisiejszego świadczenie urlopowe za 2012 r. wypłacono wszystkim pracownikom, którym się ono należało. Utworzenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zaplanowano na 2013 r. W projekcie budżetu muzeum na 2013 r. skierowanym do Zarządu Powiatu Ostrowieckiego przewidziano środki na ten cel. [dowód: akta kontroli str. 64]

Należy zauważyć, że przepisy ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie dają prawa wyboru między utworzeniem Funduszu, a wypłaceniem świadczenia urlopowego, przewidzianego w tej ustawie, przy zatrudnianiu co najmniej 20 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty. Z tego względu do określonego w regulaminie wynagradzania z dnia 1 marca 2013 r. świadczenia urlopowego, nie mają zastosowania przepisy ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

W związku z wprowadzeniem przez Dyrektora Muzeum w 2013 r. regulaminu wynagradzania pracowników Muzeum, przewidującego nietworzenie Funduszu zgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, NIK nie formułuje wniosku pokontrolnego w tym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁴, wnioskuje o:

1. Podjęcie działań w celu wyjaśnienia, czy ujęto w księgach inwentarzowych muzealia, które znajdowały się w księdze wpływu muzealiów od numeru 1 do 524.
2. Rozstrzygnięcie statusu 7.033 obiektów ujawnionych podczas inwentaryzacji w 2011 r. i podjęcie decyzji, które spośród nich zaliczone zostaną do muzealiów i zaewidencjonowane w księdze wpływu muzealiów i księgach inwentarzowych.
3. Podjęcie działań w celu uregulowania statusu przechowywania przez Muzeum zbiorów archeologicznych, niebędących jego własnością.
4. Przeprowadzenie inwentaryzacji zbiorów znajdujących się w Muzeum, spełniającej wymogi *Instrukcji inwentaryzacyjnej* oraz rozliczenie jej wyników.
5. Ujmowanie w księgach inwentarzowych nabytych muzealiów w terminie 60 dni od objęcia ich w posiadanie, zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenia MK w sprawie ewidencjonowania.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

¹⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia czerwca 2013 r.

Kontroler
Zbigniew Majewski
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Najwyższej Izby Kontroli
Delegatury w Kielcach

Tadeusz Poddębniak

.....
podpis

.....
podpis